

Ons programmaverhaal voor Brunssum Noord en Oost:

Investeren in de wortels van de wijk

Hoofdstuk 1 - Pagina 4

Brunssum bungelt onderaan, én loopt voorop

Hoofdstuk 2 - Pagina 6

Hoe zijn we hier beland?

Hoofdstuk 3 - Pagina 10

Over armoede, instabiliteit en bestaansonzekerheid

Hoofdstuk 4 - Pagina 14

Het programma: een reis, die we samen maken

Hoofdstuk 5 - Pagina 16

Het begin van de reis

Hoofdstuk 6 - Pagina 18

Tot slot: de kanarie in de mijn

Hoofdstuk 1

Brunssum bungelt onderaan, én loopt voorop

Brunssum bungelt onderaan: als we ons vergelijken met andere gemeentes, valt op hoe slecht we scoren op welvaart. Welvaart is hier voor grote groepen mensen buiten zicht geraakt, voor veel mensen al generaties lang. Langdurige armoede is verknoopt met een heleboel andere problemen, die allemaal zowel oorzaak als gevolg kunnen zijn: ziekte, criminaliteit, schooluitval, minder weerbaarheid, een slechte leefomgeving...

De problemen waar veel van onze inwoners in Noord en Oost mee te maken hebben, zijn taai.

Brunssum loopt ook voorop: waar we in de rest van Nederland pas de laatste pakweg tien jaren zien dat het vertrouwen in de overheid afneemt (de aardbevingsproblematiek in Groningen, het toeslagenschandaal), is dit bij ons al het geval sinds het sluiten van de mijnen. Waren die tot de jaren zeventig een bron van welvaart en groei, na het sluiten ervan zat Brunssum met werkloosheid, stoflongen en hele gebieden die onbruikbaar waren door afval en resten. We slaagden er als overheid niet in om dit alles op te vangen/ te herstellen/ te compenseren, met als gevolg dat grote groepen burgers hier minder vertrouwen hebben in de overheid.

Om ons armoedeprobleem op te lossen, is er vertrouwen nodig. Niet alleen van de burgers in ons als gemeentelijke overheid; maar wij, de professionals in organisaties, moeten ook vertrouwen hebben in hen. Zij kennen hun leven en hun problemen beter dan professionals. Dus werk aan de winkel, en er wordt daarbij iets anders, iets nieuws van ons gevraagd. Daarom heeft het bestuur en de organisatie van de gemeente Brunssum besloten tot een breed, langdurig programma, met als ambitie dat in 2050 de inwoners van Brunssum (Noord en Oost) zelf de regie hebben op een stabiel, breed welvarend en gezond leven.

In dit verhaal leggen we uit waarom we kiezen voor deze aanpak, maar eerst gaan we in op hoe Brunssum in de huidige situatie is beland.

Hoe zijn we hier beland?

Van welvaart naar problemen

Brunssum kent een combinatie van problemen die heel typerend zijn voor onze omgeving: de mijnen brachten welvaart, maar kostten gezondheid (stoflongen). Werken in de mijnen creëerde een cultuur van saamhorigheid: onder de grond was het nodig om elkaars rug te dekken en die houding zag je ook boven de grond, tot op de dag van vandaag terug. De keerzij van die 'wij dekken elkaar-houding' is dat Brunssum ook een gesloten gemeenschap is, wat niet handig is als er problemen zijn met bijvoorbeeld overlast of criminaliteit: hulpverleners en politie weten soms dat er iets speelt maar krijgen maar moeilijk toegang tot het probleem. Want de mensen zwijgen, ze dekken elkaars rug, net als vroeger.

Het sluiten van de mijnen maakte een einde aan de welvaart. Er bleven hele gebieden achter waar we door afval en overblijfselen van de mijnen niet veel mee konden en die soms nog steeds voor onveiligheid zorgen. De werkloosheid die ontstond na het sluiten van de mijnen, is nooit meer helemaal verdwenen. De komst van de NAVO bracht weliswaar nieuwe bedrijvigheid en (internationale) inwoners, naar de komst van Vietnam-veteranen met hun drugsproblematiek maakten dat onze regio kwetsbaar werd voor drugshandel en gerelateerde misdaad.

Nog altijd trekken bedrijven hier weg en zien we dat onze jongeren vertrekken als ze kunnen. Tegelijkertijd is er een instroom van kwetsbare mensen: door verloedering zijn de huizen hier goedkoop, wat maakt dat mensen vanuit het hele land naar hier verhuizen. Vaak zijn dat mensen die geen uit-

zicht meer hebben op een beter leven. Ze hebben hier geen netwerk en kunnen dat ook maar moeilijk opbouwen, waardoor ze geen beroep kunnen doen op hulp.

Een overheid die zich terugtrekt, die verkokert en die zichzelf tegenwerkt

Sinds de jaren negentig is de (rijks)overheid zich aan het terugtrekken. Omdat er bezuinigd moet worden, of omdat het idee is dat gemeenten hun inwoners beter kennen dan het Rijk, waardoor die beter in staat zouden zijn om hulp te bieden aan mensen die dat nodig hebben. Maar dat laatste is niet helemaal uitgekomen: we zien dat er eigenlijk een gebrek aan samenhang is ontstaan. Het ontbreekt in de kwetsbare wijken aan een overzicht van de problemen die samen bestaansonzekerheid creëren. En de maatregelen die we nemen, werken elkaar tegen en doen soms de bestaansonzekerheid zelfs groeien.

Kortgezegd komt dit doordat we de problemen, met alle goede bedoelingen, hebben opgeknipt in overzichtelijke delen, die vervolgens ook opgeknipt, los van elkaar, benaderd worden. Maar mensen, en hun problemen, laten zich niet opknippen. Armoede is een veelkoppig monster en de aanpak ervan verzandt in een systeem waarin het overzicht ontbreekt en waar allerlei regels en hulp en voorwaarden elkaar tegenwerken.

Niet alleen inwoners met een hulpvraag, ook professionals en medewerkers van de gemeente zelf zien maar al te vaak door de bomen het bos niet meer.

Het goede nieuws

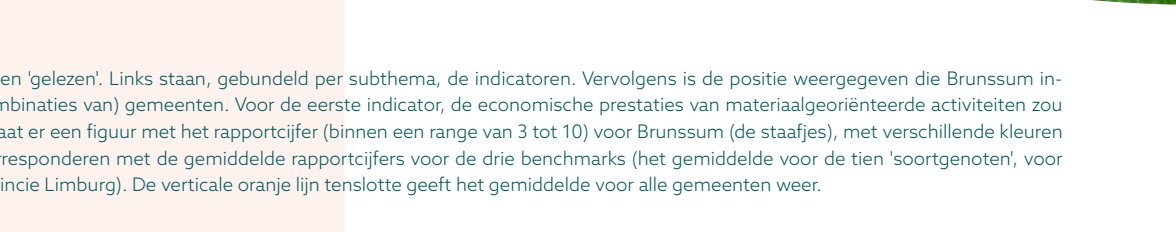
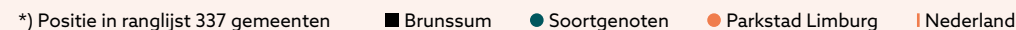
Samengevat kunnen we zeggen dat te veel mensen in Brunssum momenteel niet in staat zijn om een stabiel, gezond, stressvrij leven te leiden. En dat de manier waarop wij hen helpen, niet altijd goed genoeg helpt. Het goede nieuws is dat er verschrikkelijk veel goede wil aanwezig is in onze gemeente. Bij de inwoners, zelfs bij hen die zelf problemen hebben, die nog altijd bereid zijn om elkaar te helpen en een goede rol te vervullen in hun wijk (hierin zien we nog steeds de oude mijncultuur).

Bij de hulpverleners en professionals, die de tegenwerkende systemen en regeltjes en verkokering ook zat zijn omdat ze zien dat die hun hulp in de weg zit.

Tenslotte, ook bij de gemeente tenslotte is deze wil er ook. Bestaanszekerheid is een recht voor iedereen, en omdat er genoeg ruimte is tussen en onder de bestaande regels/ afspraken/ systemen /manieren van doen, presenteren wij met vertrouwen deze nieuwe, programmatische aanpak van armoede. Omdat de druk voor bewoners van Brunssum Noord en Oost het grootst is, ontwikkelen we deze aanpak in deze gebieden, maar uiteindelijk zullen inwoners van heel Brunssum ervan gaan profiteren.

In aanloop naar de totstandkoming van een Omgevingsvisie voor Brunssum is een analyse gemaakt op het terrein van de zogenaamde Brede Welvaart thema's. Daarbij is een vergelijking gemaakt met Parkstad en met 10 benchmark-gemeenten.¹

Hoofdstuk 3

Over armoede, instabiliteit en bestaansonzekerheid

Armoede is meer dan niet genoeg geld hebben

Vorig jaar verscheen het boek *'Armoede uitgelegd aan mensen met geld'* van Tim 's Jongers, waarin de schrijver, uitlegt wat armoede echt is. Hij groeide op in armoede en heeft, zelfs nu hij een universitaire opleiding heeft afgerond en carrière heeft gemaakt, nog altijd last van de achterstand waarmee hij zijn leven begon. Want armoede is meer dan niet genoeg geld hebben. 's Jongers laat zien hoe armoede uit je kindertijd, je hele leven lang kan doordreunen, en dat armoede niet alleen gaat over niet genoeg geld hebben.

Armoede is: een slecht gebit hebben doordat je van je ouders nooit hebt geleerd er goed voor te zorgen. Armoede is nog steeds niet naar de tandarts kunnen omdat mondzorg niet meer in het basispakket zit. En stel je maar voor hoe je je voelt bij een sollicitatie, met rotte tanden. Armoede is niet weten hoe je je dag moet indelen, omdat niemand thuis een baan had en ergens op tijd hoefde te zijn.

Armoede is zelf ook niet weten hoe je op tijd moet komen of goed voor jezelf moet zorgen, want het is je niet geleerd. Armoede is slecht slapen en ziek zijn door de stress. Armoede is niet goed zijn op school doordat het thuis nooit rustig is en er geen laptop is voor je huiswerk. Armoede is astma hebben omdat je in een schimmelhuis woont. Armoede is niet kunnen sporten. Armoede is de warme maaltijden dan maar laten zitten, of frikandellen eten in plaats van broccoli. Armoede is vatbaar zijn voor depressies en ziektes doordat je moeder honger had toen je in haar buik zat, iets waarvan we nu weten dat dat terug te zien is in het DNA van het kind én diens nageslacht. Armoede is niet weten hoe je toeslagen moet aanvragen. Armoede is een kleinere woordenschat hebben en in een slechte buurt wonen. Armoede is de vader of de moeder zijn van je ouders omdat zij niet voor zichzelf kunnen zorgen. Armoede is leren hoe je jezelf klein moet maken, letterlijk en figuurlijk.

Wat is er nodig?

Armoede heeft niet slechts één oorzaak, en er is dus ook niet slechts één oplossing. We hebben het hier over complexe ongelijkheid, over mensen met instabiele levens. En mensen met instabiele levens, lopen risico's die mensen met bestaanszekerheid niet lopen, of veel makkelijker kunnen opvangen. Als je in armoede leeft, kan de kleinste tegenslag je leven overhoop gooien, en dat is waar wij oog voor moeten gaan hebben.

Wat is daarvoor nodig?

• Het is nodig om zelf veel vaker ter plekke te gaan kijken, als het signaal komt dat er iets aan de hand is. Het komt bijvoorbeeld voor dat pas als bijvoorbeeld de woningbouworganisatie een reparatie komt uitvoeren, een monteur ziet dat er sprake is van ernstige vervuiling en grote gezondheidsproblemen bij de bewoners. En daarna blijkt dat de burens al eens signalen hebben afgegeven bij diverse instanties, waar niets mee gebeurd is. We moeten onszelf dus aanleren om zelf te gaan kijken, want bij iemand thuis zie, voel en hoor je wat er speelt, terwijl alleen een mailtje of alleen een melding in een systeem makkelijk alleen maar een mailtje of een melding kunnen blijven.

• We moeten gaan werken met de wetenschap dat kleine tegenslagen een hele ketting van problemen in gang kunnen zetten. En dat een ogenschijnlijk klein zetje in de goede richting, heel veel problemen kan oplossen.

• Wat ook nodig is, is dat we gaan denken vanuit bloei. Wat is er nodig om de betreffende mens weer tot bloei te breng-en? Daarvoor moeten we weer gaan kijken naar de hele mens, in plaats van hem of haar op te knippen in deelgebiedjes. Alles hangt met elkaar samen: geldtekort betekent stress, stress betekent ziekte, ziekte betekent niet mee kunnen doen, niet meer mee kunnen doen betekent je nog rotter gaan voelen, dat betekent steeds minder kunnen of willen, dat betekent nog meer problemen, nog meer problemen betekent steeds minder vermogen om je leven weer de goede kant op te sturen.

• Ook moeten we de omgeving goed bekijken en meeneemen in de aanpak. Als een oude mevrouw met haar oude auto een belangrijke rol in de buurt vervult doordat zij mensen die dat zelf niet meer kunnen, naar het ziekenhuis brengt en boodschappen voor hen doet, in de knel komt doordat ze een autoreparatie niet kan betalen, is die reparatie niet alleen hulp voor deze vrouw zelf, maar ook voor haar hele netwerk.

Een mooi voorbeeld hiervan is de Brunssumse meneer die woont in de woning die zijn ouders vroeger hebben gekocht. Hij is werkeloos nadat hij 25 jaar in de fabriek heeft gewerkt die nu over de kop is gegaan, en hij heeft steeds meer beperkingen waardoor hij afhankelijk is van zijn scootmobiel die hij heeft geleend via de WMO. Die scootmobiel moet droog en veilig geparkeerd worden, en als bij een storm er een tak valt op het dak van zijn schuurtje (kleine tegenslag) waarvan door dat schuurtje niet langer droog en veilig is, dreigt hij zijn scootmobiel te verliezen. Drie jaar lang gaat de man van het kastje naar de muur om het dak gerepareerd te krijgen, want overal valt hij buiten de boot. Het hebben van een koopwoning betekent geen recht op dit, verzekering vereist dat, kredietbank wil zus, hypotheek weigert zo en intussen jaagt de WMO de man op: als die scootmobiel niet droog staat, halen ze hem wel weer op. Een en al stress dus voor deze man, want zonder scootmobiel kan hij geen kant meer op.

Toen de ambtenaar ter plekke ging kijken, constateerde ze dat het hele circus opgelost zou zijn als het dak gerepareerd werd. Vanuit het tussen-wal-en-schip-budget vervangen we het dak en deze kleine injectie van 5000 euro (het kleine zetje) betekende dat de zorgen en stress voorbij waren en dat de man geen beroep meer hoefde te doen op zorg en bijstand.

• Wat er tenslotte voor nodig is, is het besef dat de systemen en maatregelen die we nu hebben, bedacht zijn door mensen die daar zelf nooit of zelden mee te maken zullen krijgen. Het voert te ver om er in dit verhaal heel diep op in te gaan, maar kortgezegd begrijpen mensen die geen bestaanonzekerheid kennen, niet zomaar waar bestaanonzekere mensen tegenaan lopen. Niet voor niets wordt soms gezegd dat we in een diplomademocratie leven: de regels worden bedacht door hoogopgeleide mensen, waarbij die vooral goed voor zichzelf zorgen en waarbij ze minderbedeelden opzadelen met ondermijnende systemen en regels. *(Wie hierover meer wil weten, verwijzen we graag naar de boeken van de eerdergenoemde Tim 's Jongers, "Gezichten van een onzeker bestaan" van de Raad voor de Volksgezondheid en Samenleving of het boek "Komt een land bij de dokter van Michelle van Tongerloo.)*

Om hulp te krijgen, moeten mensen aan voorwaarden voldoen waaraan zij soms (en steeds vaker) niet aan kunnen voldoen: ze moeten de weg naar en binnen hulpverlenerskant kennen. Ze moeten hun eigen probleem begrijpen en op zo'n manier kunnen verwoorden dat ze passen bij de hulpverlener/in het hokje/bij de instantie. Ze moeten formulieren foutloos kunnen invullen. Als ze worden doorverwezen, moeten ze zelf het volgende adres zien te vinden. Ze moeten niet stressgevoelig zijn al niet gehinderd worden door psychische problemen.

"Ik had een goede baan en een goed leven met familie en vrienden om me heen. Ik woon hier al heel lang, heb goed contact met de burens. Op een gegeven moment werden hier natuurlijk die huizen helemaal vernieuwd. Daarna ontstond er veel gedoe met Mijnwater. De kosten waren veel hoger dan in het begin was aangegeven, dingen werkten niet goed, dan moest je hier weer voor bijbetalen, dan weer voor dat. Het werd steeds duurder terwijl ik minimaal verbruikte. De communicatie was ook slecht. Ik werd totaal niet gehoord. Super frustrerend dat hele proces! Op een gegeven moment kreeg ik weer een rekening, maar die kon niet kloppen, dus ik vertikte het om te betalen. Op een gegeven moment werd ik drie keer tijdens mijn werk gebeld door ze, omdat ze nog geld van me zouden krijgen. Na de zoveelste keer, was mijn baas er klaar mee. Ik hoefde niet terug te komen. [...] Financieel gaat het nu nog net, maar ik zit wel op het randje van Budgetbeheer." - Inwoner Brunssum

Achter de voordeur gaan kijken, oprecht vragen hoe het met iemand is, luisteren en willen begrijpen: de inwoners van Brunssum Noord en Oost weten zelf het beste waar ze tegenaan lopen. Wij hebben hun kennis nodig, en hun inzet, en zullen die in gelijkwaardigheid moeten aanboren.

• Gerelateerd aan het punt hierboven: nog altijd bestaat op sommige plekken in de samenleving het idee dat mensen het aan zichzelf te danken hebben als het hen niet goed gaat in het leven. Gewoon gaan werken, gewoon je bed uit komen, gewoon gaan sporten, gewoon goed eten, is dat we denken als we mensen zien bij wie dat allemaal niet lukt. Maar zo eenvoudig is het vaak niet en er is inmiddels sprake van complexe ongelijkheid die niet altijd goed wordt begrepen door de mensen die wél gewend zijn aan bestaanszekerheid. Ongelijkheid in opleiding, baan, salaris, sociale zekerheid, leefomgeving, gezondheid en sociale relaties: dit alles beïnvloedt elkaar. Een terugval ontstaat niet plotseling maar is vaak een gevolg van een langdurige opstapeling van problemen. Waar de één kwetsbaarder voor is dan de ander. En let op: ook hoogopgeleide mensen kunnen hun bestaan zien afbrokkelen. Een scheiding, baanverlies: in tijden van woningnood ben je soms één gebeurtenis verwijderd van dakloosheid. Maar nog altijd zien we dat voor de groep mensen voor wie hun situatie precair is, vaak al veel langer te maken hebben met allerlei soorten problemen en tegenslag. Het is belangrijk dat te erkennen.

"Ik zet alles op alles om mijn rekeningen te kunnen betalen. Eerst wil ik die betaald hebben, en dan kijk ik hoeveel er overblijft voor bijvoorbeeld eten. Op een gegeven moment at ik nog maar 3 dagen in de week, om geld te sparen zodat ik niet in de schulden zou komen. Nadat ik een herseninfarct kreeg adviseerde de dokter mij om beter te eten. Ik durfde toen niet te zeggen dat ik maar een paar dagen in de week at, daar schaamde ik me voor."

Uiteindelijk ben ik via de gemeente geholpen en kon ik bij de voedselbank terecht. Maar toen ik na een tijdje 3 euro te veel inkomen had, mocht ik geen gebruik van de voedselbank meer maken. Dus omdat ik op mijn geld lette en zuinig leefde, werd ik gestraft."

Dit zorgt voor veel stress en ik merk dat mijn gezondheid erop achteruitgaat."
- Inwoner Brunssum

Als je op de formulieren van de voedselbank niet kunt aangeven welke medische kosten je moet maken, en als dan blijkt dat je 3 euro te veel inkomen hebt, waardoor je niet meer in aanmerking komt voor hun hulp, trekken we zomaar de bodem onder iemands bestaan uit. Het klopt, volgens de regels, maar wie is ermee geholpen? En de uiteindelijke kosten hiervan zullen een veelvoud zijn van de 3 euro die deze vrouw te veel zou hebben.

Als er niet naar je geluisterd wordt omdat je niet op de goede manier weet aan te kaarten dat je rekeningen niet kloppen, en als je dan je baan verliest, dan sta je ineens oog in oog met de afgrond. Dat kunnen we voorkomen, door al veel eerder goed te luisteren en in gesprek te gaan.

Met deze mensen praten, echt goed naar hen luisteren, vragen wat er nodig is, kijken naar mogelijkheden in plaats van naar regels: dat is wat ons te doen staat.

Hoofdstuk 4

Het programma: een reis, die we samen maken

Langer, dieper, breder

Er is niet slechts één oorzaak dat het niet goed gaat in Brunssum, en dan met name in Noord en Oost, dus is er ook niet één oplossing. Onze ambitie *“De inwoners van Brunssum Noord en Oost hebben in 2050 eigen regie op een stabiel, breed welvend en gezond leven”* vraagt dus om een integrale aanpak van wonen, leefbaarheid, onderwijs, werk, inkomen en veiligheid. En dat gaan we met elkaar waarmaken in dit programma.

Het voordeel van werken met een programma, is dat het mogelijkheden geeft om langer, dieper en breder met elkaar aan de slag te gaan. Een programma lijkt op een reis, die we met zijn allen maken, in een wereld die snel veel complexer is geworden. De bestemming is onbekend, en we gaan op pad, ook al weten we nu niet precies wat de route en de bagage zal zijn. Daarmee is het dus wel cruciaal dat we op elk moment blijven leren.

Ambitie

Onze ambitie is dat de inwoners van Brunssum (Noord en Oost) in 2050 eigen regie hebben op een stabiel, breed welvend en gezond leven. We beginnen nu, ook al weten we nog niet alles, ook al hebben we nog niet voor alles een oplossing bedacht. En we betrekken de mensen om wie het gaat bij alle stappen.

Als gemeente doen wij dit door:

- Te sturen op de gewenste effecten van onze inspanningen (en niet op het voltooiën van onze inspanningen).
- Eigenaarschap te creëren: opdrachten geven werkt niet. Pas als mensen ervan overtuigd zijn dat het een goed idee is om het anders te gaan doen en daarvoor eigenaarschap nemen (‘ik ga daarover, ik ben daarvan’), veranderen er dingen. En soms hoort het eigenaarschap bij de inwoners zelf en dan leggen we dat daar terug.
- Belangen te verbinden: in plaats van individueel vertegenwoordigde belangen, focussen op we ons gezamenlijke belang. Er zijn veel verschillende partijen betrokken en die zijn allemaal nodig, en we weten ons verenigd in gedeelde belangen en gedeelde ambitie.
- Alles waar het maar kan, concreet en expliciet te maken. Onze opgave is al moeilijk genoeg zonder vaagheid/indirectheid. Soms zal het niet meteen lukken om concreet en expliciet te zijn bij het benoemen van wat er moet gebeuren, ook al zien we allemaal wat het probleem is. Dat vraagt om onderling vertrouwen, het met elkaar en met de onzekerheid uithouden, totdat we het wél expliciet en concreet kunnen maken.
- Te handelen en te beslissen en samen te werken met alle betrokken partijen: inwoners, gemeente, organisaties in het publieke domein.

- Mensgericht te zijn: de inwoner is geen nummertje. We zien de mens en we zien of proberen te begrijpen hoe persoonlijke kenmerken, krachten en beperkingen invloed hebben op iemands stabiliteit en vermogen om het eigen bestaan te verbeteren.
- Met en in de leefomgeving te werken: want die heeft invloed op de bestaanszekerheid en het welbevinden van mensen.
- Bottom-up te werken: beleid ontstaat vanuit de praktijk, in samenwerking met de mensen om wie het gaat.
- Te blijven leren: daartoe organiseren we steeds leerbijeenkomsten voor alle betrokkenen. Daardoor zijn we in staat om snel bij te sturen als dat nodig is.

Het begin van de reis

Onze reis is al jaren geleden in Brunssum begonnen. Echter, in 2024, met de start van dit programma, zijn we begonnen onze reis vast te leggen in een reisverslag. Dit verhaal is het begin van ons reisverslag, waar we in de toekomst steeds verder met elkaar aan zullen schrijven.

Gemeente en bewoners wijzen de problemen aan

Na gesprekken met inwoners van Brunssum Noord en Oost, hebben we de volgende probleemclusters aan gegeven:

1. Negatieve ervaringen tellen op en leiden tot wantrouwen.

De bewoners hebben veel meegemaakt met de gemeente en/of andere instanties, vaak ook op een negatieve manier. Beloftes die niet waargemaakt zijn, zich achtergesteld voelen bij bewoners van andere wijken: dit voedt wantrouwen richting de overheid.

2. Bestaansonzekerheid als gevolg van een stapeling van problemen.

Het ene probleem veroorzaakt het andere probleem waardoor stabiliteit steeds verder uit het oog verdwijnt. En zonder stabiliteit hebben mensen geen houvast en er is domweg vaak niet genoeg rust om goede beslissingen te kunnen nemen.

3. Gebrek aan toekomstperspectief.

Bedrijven zijn vertrokken, een baan vinden is lastig, een gevoel van uitzichtloosheid ligt op de loer. Criminaliteit kan dan een makkelijke oplossing lijken voor jongeren die zich vervelen of makkelijk en snel aan geld willen komen.

4. Verloedering van de publieke ruimte.

Dit komt bij veel inwoners meteen naar boven als je met ze in gesprek gaat. Parkeerproblemen, verkeersoverlast, vervuiling van de wijk en het gebrek aan zelfregie om hiermee aan de slag te gaan. Als je omgeving een puinhoop is, is het moeilijker om de rest ook op de rails te houden. En een schone, veilige omgeving, versterken goed gedrag.

5. De gemeente en partners doen niet mee in de echte leefwereld van de bewoners.

De problemen van de inwoners leven niet slechts tussen negen en vijf uur. Een blijvende samenwerking in de werkelijke wereld van bewoners vraagt om meer ruimte voor professionals en betere gesprekken tussen inwoners en gemeente/instanties.

Een begin

Met deze probleemgebieden in het achterhoofd, maken we een begin met onze aanpak. We sturen op de doelen die we willen bereiken samen met de bewoners van Noord en Oost en dit doen we onder andere door een groep bewoners als ambassadeurs voor het programma te betrekken bij het sturen op het programma.

En daar waar inwoners klem zitten tussen potjes en voorwaarden en instanties, lossen we het probleem op. Vanuit de gedachte dat als we één goeie injectie kunnen geven, het opstapelen van problemen gekeerd kan worden. De kwesties die we tegenkomen gebruiken we om erachter te komen waar de systemen knellen. Zo borgen we ons leerproces.

We realiseren ons dat deze werkwijze nieuw is en nog meer vernieuwing met zich mee gaat brengen. Daarom werken we met ambassadeurs die hun bevindingen breder binnen de gemeentelijke organisatie delen.

Inwoners komen soms klem te zitten tussen zorg en veiligheid. Mensen die onvoldoende zorg en ondersteuning ervaren, kunnen dat in de vorm van ongewenst gedrag uiten in de openbare ruimte. Ze komen dan bijvoorbeeld in contact met de politie, maar de oplossing ligt dan niet in repressie maar in betere zorg en ondersteuning. Daarvoor hebben we het overleg Sociaal Veilig Brunssum ingesteld, waarin we met elkaar zoeken naar passende oplossingen voor inwoners die met zowel zorg als veiligheid te maken hebben.

Tot slot blijven we checken of we wel genoeg van de huidige vraagstukken in onze woonwijken afweten. Door wijkplannen te maken (waarin staat wie wat, waar en waarom doet) zal duidelijk worden waar we nu al tot betere oplossingen met de samenwerkingspartners kunnen komen.

Hoofdstuk 6

Tot slot: de kanarie in de mijn

Het eerste signaal

Velen zullen het weten: vroeger ging er een kanarie mee naar beneden, de mijn in. Als dat beestje erbij neerviel, wisten de mijnwerkers dat er gevaar dreigde en zo konden zijzelf op tijd weer naar boven komen.

De mensen in precare situaties zijn als die kanarie in de mijn. Zij laten als eersten zien, waar het in onze samenleving, in onze systemen, knelt. Zo weten zij bijvoorbeeld al zo'n jaar of twintig dat de huizenvoorraad niet klopt (maar pas als mensen uit de middenklasse ondervinden dat hun volwassen kinderen geen huis meer kunnen krijgen, pakt de politiek het op.) Ook lopen deze mensen er al veel langer tegenaan dat de zorg vaak geen raad weet met complexe problemen. Enzovoort.

Complexe ongelijkheid overstijgt de individuele mogelijkheden om die te overwinnen. Dat is onrechtvaardig, bovendien drukken de maatschappelijke gevolgen en kosten ervan zwaar (en steeds zwaarder) op de draagkracht van de samenleving.

Laten we daarom gaan luisteren naar de kanarie, ten behoeve van ons allemaal.

